

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

ÚS: Marným uplynutím lhůty k vyřízení žádosti o informace zaniká právo povinného subjektu požadovat úhradu nákladů

V nálezu ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 1083/16, kterým zamítl ústavní stížnost města Vsetín, Ústavní soud dovedl velmi důležitý závěr pro oblast práva na informace, a totiž, že povinný subjekt sice podle § 17 zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále „InfZ“) může požadovat úhradu nákladů spojených s poskytnutím informací, ale požadavek úhrady nákladů musí oznámit před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace, tj. nejpozději do 15 či 25 dnů (v případě prodloužení lhůty) ode dne přijetí žádosti [§ 14 odst. 5 písm. d) a odst. 7 InfZ].

Tento závěr lze považovat za zásadní, protože požadavek úhrady nákladů je v praxi povinnými subjekty často – z hlediska právního názoru Ústavního soudu – uplatňován opožděně, a to i několik měsíců po podání žádosti (typicky ve chvíli, kdy je žadatel úspěšný s několika oprávněnými prostředky proti nečinnosti nebo odmítnutí žádosti). Tomu však nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1083/16 učinil konec, protože z nálezu plyne, že **pokud povinný subjekt neuplatní svůj nárok na úhradu nákladů do 15 nebo 25 dnů (v případě prodloužení lhůty) od podání žádosti, musí požadované informace poskytnout bezplatně** (shodně i doktrína, srov. FUREK, A. Op. cit., s. 993).

Nejvyšší správní soud přitom dosud dovozoval pravý opak, a totiž, že uplynutím lhůty k poskytnutí informací právo povinného subjektu požadovat úhradu nákladů nezaniká. Jedná se např. o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2017, č. j. 7 As 300/2016 – 21: „*Marným uplynutím patnáctidenní lhůty k poskytnutí informace dle § 14 odst. 5 písm. d) zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím, nezaniká povinnému oprávnění požadovat úhradu nákladů spojených s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli dle § 17 odst. 3 tohoto zákona.*“ Dále srov. např. rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2017, č. j. 5 As 181/2016 – 23.

K této judikatuře NSS však Ústavní soud v předmětném nálezu uvedl, že „*pravidlo proponované Nejvyšším správním soudem [lze] zneužít nejen k oddalování splnění povinnosti podle čl. 17 odst. 5 Listiny, ale též k efektivnímu zamezení soudní ochrany v řízení o ochraně proti nečinnosti správního orgánu. Podle § 81 odst. 1 soudního řádu správního totiž soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí. Povinnému subjektu tak postačí být nečinný a neposkytnout žádanou informaci až do dne rozhodnutí soudu, přičemž nepříznivému výroku zabrání jednoduše sdělením požadované výše úhrady. Zákonným následkem pak je nejen ukončení nečinnosti z hlediska předmětu soudního řízení, ale též nastoupení nemožnosti informace poskytnout až do doby zaplacení úhrady nákladů (a tím i nemožnost uložit takovou povinnost soudním rozhodnutím). Tím by povinný subjekt přestal být nečinným, aniž by však učinil některý ze zákonem předvídaných úkonů: poskytl informace nebo žádost odmítl podle § 14 odst. 5 písm. d) a § 15 zákona č. [106/1999](#) Sb., což zjevně nešetří smysl práva podle čl. 17 odst. 5 Listiny, které má být vykonáváno efektivně.*“

Na závěr autor tohoto článku uvádí, že s argumentací Ústavního soudu plně souhlasí, pouze dodává,

že již z gramatického výkladu § 17 InfZ je zřejmé, že nárok na úhradu nákladů zaniká uplynutím lhůty k poskytnutí informací. Je tomu tak proto, že z § 17 odst. 3 věty první InfZ plyne: „V případě, že bude povinný subjekt za poskytnutí informace požadovat úhradu, písemně oznámí tuto skutečnost spolu s výší úhrady žadateli **před poskytnutím informace**.“ Protože informace je nutné poskytnout do 15 nebo 25 dnů od doručení žádosti, lze logicky dovodit, že i požadavek úhrady musí být oznámen v této lhůtě, když citované ustanovení stanoví, že požadavek úhrady nákladů musí být uplatněn před poskytnutím informace (v opačném případě by bylo nutné dovodit, že k uplatnění nároku na úhradu nákladů žádná lhůta neexistuje, což je v rozporu s principem právní jistoty, protože žadatel by nikdy nevěděl, zda je povinný subjekt nečinný, nebo zda někdy v budoucnu vznesе požadavek na úhradu nákladů). Dále z § 17 odst. 4 InfZ plyne: „Nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle odstavce 3, ztrácí nárok na úhradu nákladů.“ Za „oznamovací povinnost“ pak nepochybně lze považovat i lhůtu k jejímu splnění. Pokud povinný subjekt svůj požadavek oznámí po lhůtě, nebyla oznamovací povinnost řádně (resp. včas) splněna a nárok na úhradu nákladů proto zanikl.

Závěr Ústavního soudu tedy lze kvitovat, avšak na druhou stranu je otázkou, zda je vždy v možnostech povinných subjektů řádně vyčíslit požadované náklady ve lhůtě 15 nebo 25 dnů od přijetí žádosti. Ve většině případů tak tomu nejspíše bude, nicméně ve výjimečných případech by podle autora článku mohlo být nepřiměřené, aby nárok na úhradu nákladů zanikl uplynutím lhůty, např. pokud požadavek úhrady nákladů bude uplatněn s prodlením v řádu dnů, prodlení bude odůvodněno a současně bude žádáno o nestandardně velký objem informací. S ohledem na čl. 89 odst. 2 Ústavy („Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.“) by sice měl být závěr Ústavního soudu respektován všemi orgány, ale pokud by byla předložena dostatečně odůvodněná (konkurující) argumentace způsobila vyložit, proč se od tohoto právního názoru odchýlit, je odchýlení možné (nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2751/11).

Mgr. Tomáš Brandejský

e-mail: tomas.brandejsky@gmail.com

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě – základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na](#)

[sportovní právo](#)